

*In g. Hutter Ivan, prof. v p.
Grad L. Jurij Zg. L. Kungota*

Člani 65 din. Inzerati ali oznanila se
posredujejo po dogovoru; pri večkratnem
inzeriranju primerna popust. Upravištvu
sprejema naročnine, inzerate in reklamacije.
Telefon interurban šte. 113

STRAŽA

NEODVISEN POLITIČEN LIST ZA SLOVENSKO Ljudstvo

Politična plačana v gotovini.

„Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in petek.
Izdajništvo in upravištvo je v Mariboru,
Koroška cesta šte. 5. Z uredništvom se
more govoriti vsak dan samo od 11. do
12. ure dopoldne. Rokopisi se ne vračajo.
Nezaprite reklamacije so politične presila.
Telefon interurban šte. 113.

119. šte. 7.

Maribor, dne 18. oktobra 1922.

Letnik XIX.

Gnilo premirje.

Demokratski zbor v Beogradu je končal z dvolično resolucijo, najprej odobrava Davidovičovo akcijo za ureditev razmer v državi, za zblizanje s Hrvati, potem zbor pa malo tudi pohvali politiko zoper Hrvate in končno daje Davidoviču svobodo, da nadaljuje pogajanja s Hrvati. Dvolična resolucija gnilega sporazuma se glasi:

Poslanski klub in glavni odbor demokratske stranke sta na svojih sejah dne 10., 11. in 12. oktobra 1922 vzela v pretres vprašanje razmer na Hrvatskem, kar je bilo tudi glavni predmet diskuzije. Sklenjeno je bilo sledeče:

1. Poslanski klub in glavni odbor izjavljata, da je ureditev razmer na Hrvatskem vedno najiskrenejša in najtoplejša želja in skrb demokratske stranke kot ena resnih potreb naše države.

2. Za delo v tem smislu poslanski klub in glavni odbor določata naslednjo direktivo: Demokratska stranka je vedno pripravljena, da sodeluje pri vsaki akciji v tem smislu pod pogojem, da se ta akcija osnuje na vidovdanski ustavi in da ni naperjena proti državnemu in narodnemu edinstvu, niti proti strankinemu programu, a posebno ne proti jugoslovanski ideologiji tega programa. Poslanski klub in glavni odbor izjavljata, da ne odstopita od sklepa lanskega kongresa stranke, ki se glasi: Notranja politika demokratske stranke mora stremeti za tem, da se do konca izvede vidovdanska ustava in se izjavlja proti vsakemu poskusu, da se ustava revidira ali spremeni preden bi bila s potrebnimi zakoni oživetvorjena in preden bi se v dejanju mogla videti vrednost njenih določb. V tem smislu more demokratska stranka sodelovati z vsako stranko, v tem pogledu zavzame isto stališče. Na podlagi tega sklepa naj se zakonodajni in administrativni posli izvedejo v najširšem duhu demokratskega programa in z vsemi obziri, ki jih politične razmere nalagajo.

3. Predsedniku glavnega odbora kot predstavniku stranke se pušča svoboda delovanja, v kolikor se tiče pripravljalnega dela; pravica do definitivne rešitve se pridržuje kompetentnemu forumu stranke.

4. Poslanski klub in glavni odbor konstatirata, da je enodušna volja stranke, da se ohrani popolno edinstvo stranke, ker je to v državnem interesu.

Ko je bila sprejeta ta resolucija, je poslanec Wilder predlagal, naj se ne sprejme ostavka g. Davidoviča na predsedniško mesto. Predlog je bil soglasno sprejet in je Ljuba Davidovič pristal na to.

Vredno je pripomniti, da je resolucija v tem smislu bila že prej sprejeta od Davidovičevih pristašev in da je pri tem sodeloval tudi disident demokratske stranke dr. Tomljenovič. Čeprav je resolucija trenutno preprečila razcep stranke, vendar znači zmago g. Davidoviča. V resoluciji je predvsem poudarjeno hrvatsko vprašanje, ki za g. Pribičevića sploh ni obstajalo. — Povdarjeno je nadalje, da se to vprašanje mora rešiti, če se pa ve, da se to ne more rešiti brez revizije ustave, znači to popolni poraz g. Pribičevića, ki do danes ni hotel slišati niti besede: revizija ustave.

Pribičevići so se namreč postavili na stališče, da je vidovdanska ustava nedotakljiva, da se na njej ne sme niti pičica spremeniti in naj to ustavo ogromna narodna večina Slovenije in Hrvatske še tako in toliko odklanja in naj se tudi med samimi demokrati in srbskimi strankami krepí in širi spoznanje, da se sporazum med plesemi in pa državno ter narodno edinstvo ne bo doseglo, ako se ustava temeljito ne revidira. Kar se tiče revizije ustave, je dosegla demokratska resolucija višek svoje dvoličnosti. Nalašč se tolikokrat povdarja temelj ustave, oživetvorjenje, izvedba itd. ob enem pa resolucija tudi revizijo dopušča, ako je ali „ako bi bila“ — ustava slaba. Da je slaba, to je pa že danes brez dvoma in izven vsake diskuzije.

Demokratskemu zboru ni preostalo drugega kot taka dvolična resolucija, tak gnili sporazum in tako gnilo premirje, ki naj ne bi vezalo samo nasprotne duhove v stranki, temveč tudi celo stranko z dosedanjimi vladnimi zavezniki ter če bo treba in če bi se izplačalo, še tudi z drugimi.

Demokratska stranka je tipična meščanska stranka, kjer par ljudi vse razplete, sestavi, določi ter vse že dobro prežvecano nastelje večini v samo in brez-pogojno odobrenje. Na zboru sta nastopili dve skupini, razpravljali ste ali naj se obdržijo korita s trmoglavostjo ali pa s pomirljivostjo, večina je bila pa za vse načelne razprave pasivna in aktivna samo glede obstoja korit, pa naj se odloči, da se obdržijo korita po enem ali drugem načelu in nasvetu ali pa tako — kakor je še najboljšje, — da bo vsem prav in vsaj zaenkrat zadovoljivo.

Tretja točka resolucije naravnost odobrava Davidovičeva stremeljenja, daje mu proste roke in v političnih krogih se že govori, kako pripravljajo Davidovičevi ljudje nove izmirjevalne korake s Hrvati.

Pašič bi moral sedaj takoj demisionirati, nedavno je izjavil, da to stori, če ostane Davidovič demokratske predsednik in če se odobrijo njegovi koraki.

To se je zgodilo in Pašič bi moral končno oditi. Bomo videli, — „mož beseda“ so namreč eni in drugi.

Posebno ostudno vlogo so igrali na demokratskem zboru demokrati iz Slovenije. Nastopili so kot najbolj vneti Pribičevićevi valpeti in lakaji. Bivši izvozniški minister dr. Kramer ni napadal samo antidržavnih elementov, temveč tudi lastne slovenske strankarske somišljenike, ki so pokazali željo in voljo za sporazum med plesemi in odkrito je povedal, da pomirljive akcije ne obsoja za to, ker bi bila škodljiva za celo stranko, temveč zato, ker ogroža njeno centralistično krilo. Očitno je torej, da gre samo za sebične, ozke, osebne strankarske interese in ne za državo in edinstvo. — Srbski demokrati uvidevajo, da bo treba tudi ustavo spremeniti radi države in baš radi edinstva, samo slovenski demokrati-mladini ne vidijo in ne mislijo na drugo kot na obstoj koruptnega režima, dobro vedo, da z njim stojijo in padejo.

Gnil demokratski sporazum, gnilo premirje bo našlo svoj izraz v kaki ravno tako gnili „rekonstrukciji“ kabineta, ali pa še v večih, dokler se cela stavba ne podere prav do svojega temelja.

Politični položaj.

Radikali zahtevajo vladno krizo. Pobratimija Davidovič-Pribičević je razburila radikale. Vsi vplivnejši radikali zahtevajo od Pašiča, da poda ostavko vlade. Eden od vplivnih radikalov je celo rekel, ne gre, da samo vpijemo nad demokrati, da so lopovi in nepoštenjaki, pa vkljub temu viku sedimo — skupno z njimi v vladi, sedaj je skrajni čas, da gremo naražen. Vladna kriza še sicer ni formalno nastopila, a je čisto sigurna.

Za demokrati radikali. Demokrati so se za sifo zopet zlepi z gnilim sporazumom, sedaj pa pride vrsta na radikale. Na radikalski seji se jasno vidi, da so radikali na razpotju, da vlada velika nezadovoljnost z dosedanjim vladno zvezo in da ima tudi Protičevo stališče proti Pašičevi politiki mnogo odmeva in zaslonbe. Ravno za sejo je napisal Protič v svojem listu članek pod naslovom „Revizija ustave“, ki se tolmači kot njegov program za slučaj, če bi on sestavil novo vlado. V članku naglašja, da je on prvi (med Srbi) našel vprašanje revizije ustave, ker je spoznal, kakšne posledice bodo nastale. Navaja poedine člene ustave, ki so izzvali zmedo v administraciji in napravili veliko škodo državi. V interesu miru in reda v državi je, da se čimprej prične z revizijo ustave, ne pa da se še naprej ustvarjajo zakoni, ki bi obstoječe razmere še poslabšali. Nova vlada bi morala stati na stališču, da je revizija ustave potrebna. Za sedaj je potrebno, da se takoj spremeni sistem in način državne uprave in postavi na drugi temelj. Zato je potrebna sestava vlade izven okvira sedanje koalicije z izključitvijo vsakega, ki se je odkrito izjavil proti reviziji ustave; to sta po njegovem mnenju Svetozar Pribičević in Nikola Pašič. Po Protičevem mišljenju bi bila naloga nove vlade, da dokonča nekatere nujne zakone in vrši tekoče posle, da napravi red. Če par mesecev pa bi šla v nove volitve s parolo: revizija (sprememba) ustave. Pripraviti bi morala tudi vse, kar je potrebno, da se morejo narodni skupščini predložiti potrebni predlog v tej smeri.

Davidovič nadaljuje. Po demokratskem zboru so se zbrali vsi ožji pristaši okrog Davidoviča ter razpravljali o nastalem položaju. Sklenili so najodločnejše nadaljevati akcijo, ki se je začela z zagrebškim kongresom. Davidovič tudi tako razume resolucijo demokratskega zbora, kakor smo jo mi razložili, ter misli, da ima popolnoma svobodne roke in da lahko nadaljuje, kar je začel. Mogoče pride radi tega do novih razprtij v tej stranki. Nič ne dene, bodo že stuhtali novo dvolično resolucijo in vsak bo delal, kar se mu bo zdelo za potrebno in dobro: Pribičević bo nasilno izvajal centralizem, Davidovič bo pa iskal sporazum.

Proračun brez proračunov. Poročali smo že, da so ministri tako leni in tako zaglubljeni v svoje strankarske in osebne težnje, da še podatkov za proračun ne spravijo skupaj. Dne 11. t. m. je potekel zadnji dan roka, ki ga je finančno ministrstvo določilo za predlaganje proračuna za leto 1923. Izmed ministrstev, ki svojega proračuna v teku določenega roka niso predložila, se navajajo: ministrstvo železnice, zunanjih zadev, vere, pošte in telegrafa ter ministrstvo za šume in rude. Ker je določeno, da se ima do 20. oktobra začeti izdelavati proračun, je finančni minister odredil, naj se celotni proračun začne takoj izdelovati. Za ministrstva, ki niso pravočasno vložila svojega proračuna, se bodo v celotni proračun vzele postavke iz sedanjega proračunskega leta 1922. — Proračun za prihodnje proračunsko leto 1923 predvideva povišanje neposrednih davkov. Po tem povišku bo plačala Srbija 2.330.875 din. več, Hrvatska 8.950.000 din. več, Vojvodina 5.385.000 din. več. — Skupni povišek bo znašal 16.665.875 din.

Srbska stranka je razvila močno agitacijo in vidi se tudi, da predstavlja Pašičevo avantgardo za vsak slučaj. Radikalni listi spremljajo delovanje srbske stranke — z molkom, ki je očitno znamenje tihega sporazuma in dogovora. Srbska stranka deluje tudi največ v krajih, kjer Protičev vpliv izpodjeda Pašičevo politiko. „Balkan“ poroča o uspehih srbske stranke v Hercegovini in Somboru. V Somboru se je na radikalnem shodu po Protičevem vplivu začel glas po reviziji ustave in sporazumu, zato so pa prišli vele-srbijanci, da to udušijo.

Po svetu.

Italijanska fašisti sklicujejo kongres svojih članov za 24. oktobra. Doslej se je priglasilo za ta kongres 24.000 fašistov.

Zmede v Trakiji. Grški častniki so se postavili na stališče, da nikakor ne bodo prepustili istočne Trakije Turkom brez boja, grške čete pa se ustavljajo vsakemu nadaljevanju vojne. Civilno prebivalstvo v Trakiji je silno vznemirjeno. Armenci in Bolgari se izseljujejo iz Trakije na Bolgarsko.

Bivši grški ministrski predsednik Gunaris bo izročen vojnemu sodišču.

O podpisu vojne konvencije med sovjetsko Rusijo in Turčijo poroča berlinsko časopisje.

Kedo bo še pomagal Turčiji? Afganistan in Perzija sta zasigurala Kemal-paši svojo pomoč, ako bi odklonili zavezniški opravičene turške zahteve glede Trakije.

Glede mirovne konference med Turki in Grki poročajo, da se bo vršila v Skadru in sicer 1. novembra. Na tej konferenci bi naj zastopal Grke Venizelos, ki bo baje prevzel portfelj zunanjih zadev.

Angleži odgovarjajo Rusom. Sovjetska Rusija je pred kratkem poslala Angliji noto, v kateri je protestirala proti angleški blokadi Dardanel. Na rusko noto so odgovorili Angleži, da ni angleška mornarica blokiral Dardanel in da je dovoljena svobodna plovba po vseh morskih ožinah.

Novi zapletljaji na obzorju. Merodajni krogi so mnenja, da s podpisom premirja v Mudaniji ni nikakor izčrpan material za nove zapletljaje. Če precej izmirjeno situacijo je poostriilo vprašanje Dodekaneza, (otočje ob maloazijski obali). Italija sedaj izdaja komunique, v katerih zahteva v očigled mirovni konferenci Dodekanez zase in kot odškodnino, ker je pomagala zaveznikom v svetovni vojni. Diplomatski krogi pa so mnenja, da Dodekanez ne pripada Italiji, ne Grčiji, ampak pravico do teh 12 otokov imajo edino le Turki. Ti otoki so izgubili za Grke po porazu v Mali Aziji vrednost. O posesti Dodekaneza se bodo velike razprave, če ne celo kaki nevarni konflikti.

Fašisti tudi na Poljskem. Lvovski list „Dziś“ pri naša to-le poročilo: Poljske „bojowke“ (fašistovske organizacije v službi režima) sistematično prirejajo in izvajajo vežbanje starejših učencev srednjih šol v rabi strelnega orožja, odgajajoč na ta način nove kadre „obmejnih braniteljev.“ Kako se tako odgojeni in izvežbani učenci in študenti obnašajo napram Ukrajincem, imamo dovolj primerov in dokazov v dinamičnih atentatih na poslopja „Prosvite“, akademskega in Sevcenkovega doma v Lvovu in še drugod. Te fašistovske organizacije so že poprej — ne brez vednosti od zgoraj — razdeljevale puške svojim zaupnim osebam po posestvih in pa seljakom, posebno kolonistom in naseljenim vojakom, sedaj pa zopet na novo registrirajo in oborožujejo svoje ljudi. Tako imamo razven poljske vojske in poljske policije še oborožene poljske Ulstrovce, ki hočejo s silo pobiti zahteve po ukrajinski avtonomiji. Poljski fašisti so nedavno podtaknili pod poslopje ukrajinskega „Sokola“ močno dozo ekrazita. Poslopje, v katerem so nastanjene tudi ukrajinske šole, je močno poškodovano. Poljska policija se je pa napravila nevedno in mesto dobro znanih fašistov je pozaprila — odbor oškodovanega in napadenega ukrajinskega „Sokola.“ Tako vidimo, da ima tudi poljski protiljudski režim svoje fašiste. Italijanskemu vzoru torej prav lepo sledi Beograd, Bukarešta in sedaj tudi Varšava.

Obsodba Rathenauovih morilcev je bila 14 t. m. proglašena. Obsojen je Werner Tehow na 15 let, Hans Tehow na 4 in Gunther na 8 let ječe. Ostali obdolženci so dobili same manjše zaporne kazni in trije so bili sploh oproščeni.

Beleške.

Lepi zavezniški odnosi so se pokazali med beograjsko vlado in Rumuni. V Beogradu je bivala že dalje časa rumunska delegacija v zadevi kulturno-cerkvene zveze med SHS in Rumunijo. Nekega dne je pa ta delegacija nenadoma odpotovala in ni vlade o tem niti z besedico obvestila. Beograjski zunanji minister je pisal sedaj prav prijazno in prijateljski rumunski vladi, naj bi blagovolila sporočiti, zakaj se je delegacija tako po francosko poslovila. — Ob kraljevi poroki so

se kregali srbski in rumunski oficirji, ob mejah se kregali srbski in rumunski zastopniki razmejitvenih komisij, rumunske delegacije odhajajo brez slovesa, — to so znaki dobrega zavezništva med Beogradom in Bukarešto — zavezništvo, ki pa se vedno toliko drži, da nanganja vojno politiko v škodo in ogorčenje svojih narodov.

Za avtonomijo macedonskih Turkov. Demokratski poslanski klub je razpravljal, kako bi se uredile razmere v Macedoniji. Sklepi so precej važni, ker so izrazito naperjeni proti sedanji ustavi. Po dolgi debati, v kateri so posebno govorniki iz Južne Srbije ostro napadali sedanji režim in vlado, je bil izvoljen ožji odbor, v katerem so: Milutin Jovanović, Sretan Vukosavljević, Gliša Anastazijević, Rajko Aršić in Ditić. Ta odbor bo na temelju današnjih sklepov kluba izdelal memorandum, ki bo predložen vladi, da se izdajo potrebni zakoni, mere in odredbe. Klub je sklenil, da se izvrši koncentracija vseh, ki so določeni za vzpostavitev reda v Macedoniji, t. j. policija, žandarmerija in vojska. V Skoplju naj se ustanovi samostojen urad, ki naj razpolaga z vsemi sredstvi za upravo, da se to izvrši. — Konstatirano je, da je agrarna reforma v južni Srbiji doživela popoln polom. Sklenjeno je, da se bo zahtevala odredba, da se reši vprašanje gozdov v Južni Srbiji, katere je takoj po preobratu prevzela državna uprava ki jih je škandalozno upravljal. Demokratski klub konstatira, da je napačno misliti, da bi kedaj mogla uspeti asimilacija Turkov v Macedoniji. Zato je potrebno, da se jim da polna široka avtonomija in v verskem in prosvetnem pogledu popolna svobodna samouprava. Končno je klub razpravljal o delu v bodoči vladni koaliciji, če bo do nje sploh prišlo. Ker niti navzoči v tem niso bili gotovi, ni bilo v tem oziru nobenega sklepa. Seja je bila zelo burna; večkrat so se spopadli poslanci iz Južne Srbije in poslanci Pribečevičeve skupine. Značilno je za demokrate, da začnejo reševati vprašanje avtonomije najprej pri macedonskih Turkih da pridejo potem med Arnavite, na Cincarje, Rumune, Madžare in da samo Slovenci in Hrvati ne smejo dobiti svoje avtonomije.

Režim, dasi je že v zadnjih vzdihljajih, zbira vse moči in zadnjo brco proti kat. Cerkvi. Prosvetni ubijalec je začel pleniti v Vojvodini cerkvene fonde, namenjene za vzdrževanje verskih šol, ter ta premoženja naklonil protiverskim šolam. Proti temu nezakonitemu ropu privatnega imetja je dr. Korošec najostreje protestiral. — Kako »pravično« se postopa napram katoličanom, se vidi tudi iz najnovejšega državnega proračuna. Za katoliška semenišča v Sarajevu, Travniku in frančiškanske zavode v Hercegovini je določeno vsega skupaj 166.666 dinarjev, dočim je samo za pravoslavno bogoslovje v Sarajevu odmerjena svota 1.270.410 dinarjev. Za katoliška semenišča v zagrebški nadškofiji je določeno samo 75.000 dinarjev, za semenišča v senjski škofiji 21.250 din., za semenišča v djakovski škofiji 5000 din. in za semenišča v križevački škofiji 12.500 din. Napram tem sramotno nizkim svotam za katoličane stoji v proračunu samo za karlovško pravoslavno bogoslovje znesek 100.000 dinarjev. Najlejša pa je ta. Dočim se vlada z vsemi sredstvi bori proti katoliškim verskim šolam, je v proračunu postavka prosvetnega ministrstva za versko pravoslavno gimnazijo v Karlovcih skoro pet milijonov kron. — Iz teh dejstev morajo tudi slepci spregledati, da se z bojem proti »klerikalizmu« hoče zadeti katoliško Cerkve, dočim se istočasno z vsemi sredstvi podpira in širi pravoslavlje in katoliške odpadle duhovnike, ki s svojo »narodno vero« navajajo vodo na pravoslavni mlin. In dr. Triller bo še vedno gobezdal o nestrpnosti katoličanov!

Kdo draži blago?

Kakor je trgovskim krogom že znano, je vlada nedavno izdala naredbo, da mora vsak uvoznik naznati, odkod prejema uvozno blago in sicer od 2. sept. t. l. dalje. Naredba je bila priobčena v »Uradnem listu« s kratkim rokom in je večini trgovcev ostala neopazena. Trgovci, ki niso čitali Uradni list, ali pa so zamudili rok, so postali žrtev blazne gospodarske politike. Trgovci ali industrijalec danes ni v položaju, da dobi svoje blago, brez ozira na to, ali gre za vagonsko pošiljatev, za posamezne manjše pošiljatev, luksuzno blago, ali pa za najnujnejše življenske potrebščine. Milijone dinarjev morajo trgovci dnevno plačevati za ležarino blaga.

Ustmene in pismene prošnje pri Narodni banki v Ljubljani nič ne zaležejo in uradništvo ne smatra niti za vredno, da bi prečitalo prošnjo in uradne priloge ter upoštevalo razloge, da je trgovec z ozirom na predpise popolnoma brez krivice. Gospodje uradniki se drznejo celo izjavljati, češ, da jim to nič mar ni.

Vlada hoče baje pobijati vedno rastočo draginjo; vsaj kot taka se vlada pokazuje pred širokimi sloji prebivalstva. Oh, gospod finančni minister, kako si vi pravzaprav predstavljate znižanje cen?

Vi puščate, da se dinar na eni strani dviga, na drugi strani pa dražite blago!

Gospodu finančnemu ministru hočemo navesti samo sledeči primer: »Trgovec ali industrijalec ima že od 2. t. m. na postaji blago, recimo mavec, ki se v naši državi sploh ne izdeluje. Ves vagon, 10.000 kg, stane 10.000 dinarjev. Ležarina znaša dnevno 60 dinarjev. Ako ne more biti blago sprejeto v 30 dneh, je treba plačati 1800 dinarjev ležarina.

Kakor znano, so tudi pošiljatev, ki tudi po več ko enomesečnem čakanju niso ocarinjene. Tako čestokrat znaša ležarina več, kakor pa je vredno blago. — Trgovec podvzema vse mogoče korake, prosi in roti, da se mu izroči njegovo, že plačano blago. Pošilja brzo-

jave na pristojne oblasti, intervenira osebno itd. — toda vse to ostane v največ slučajih brez vsakega uspeha. Ako se upoštevajo stroški za brzojave, poštnino, kolektivno in ležarino, ki jih mora izdati brez potrebe, je že v tem samem vsebovana nezaslužena krivica.

Ugotovljeno pa je, da je blago na postaji prepuščeno samo sebi, kar povzroča milijonske škode vsak dan. Zaradi nepravočasnega ocarinjenja blaga je občutno oškodovana industrija in trgovec. Kdo naj plača vse te stroške? Gospod finančni minister gotovo ne!

Trgovec tega ne more plačati, ker bi moral v tem slučaju izgubiti efektiven denar. Posledica tega je, da je blago podraženo in da mora kupujoče občinstvo plačati blago za toliko dražje.

Nadaljno podražanje blaga povzroča tukajšnji carinski urad in kemično preizkuševališče. Zdi se, da oba ta urada delata vzajemno na dražtvi blaga. Carinski urad najde vedno kak razlog, da zavleče carinjenje blaga. Ako se že ničesar drugega ne more najti, tedaj se enostavno izjavi: »Deklaracija je napačna«.

Enak slučaj sem nedavno doživel, ko se mi je vrnilo deklaracijo o nekem blagu, kakršno sem že mnogokrat prejel in zacarinil. To deklaracijo sem dobesedno in vestno izpolnil po prejšnjih, po katerih se je tolikokrat izvršil uradni carinski postopek. In vendar se mi jo je vrnilo s pripombo, češ, da je »napačna«.

Najhujše pa je, če se mora blago poslati k analizi. Tukajšnje preizkuševališče, pravzaprav vodja le-te, g. inž. Mohorič, je v mojem slučaju isto blago štirikrat analiziral in sicer vedno drugače: enkrat po car. tar. 194 in enkrat po car. tar. 252.

Šele pri peti analizi istega blaga se je spomnil, ker sem zahteval subanalizo, da tega blaga ne more analizirati, češ, da se mora analiza izvršiti v Beogradu. Blago je seveda ostalo na carinskem uradu, kjer je še danes.

Posebno izjemo dela g. Mohorič v tem, da moje blago vedno pozneje analizira, kakor pa drugim. S tem se mi dela občutna škoda v nepotrebnih izdatkih na ležarini in ker ne morem blaga dati svojim odjemalcem. Gospod inž. Mohorič me je na ta način oškodoval za znatne vsote in se bo moral z ozirom na svoje uradno poslovanje zagovarjati pred sodiščem. O konkretnih slučajih, kako je g. inž. Mohorič zavlačeval izvršitev analiz, morem vsak čas predložiti dokaze.

Pritožbe, ki sem jih dosedaj poslal carinskemu uradu, preizkuševališču in v Beograd, so ostale brez uspeha. Eno edino pritožbo, ki sem jo poslal v Beograd že pred enim letom, sem dobil te dni rešeno na ta način, da se me je klicalo pred »Krivnični odsek«. Tam se mi je reklo: »Vaši pritožbi se ni ugodilo, pač pa ste še premalo plačali globo in morate plačati še 2000 dinarjev«. Tudi tega blaga analizo je izvršil gospod Mohorič.

Ker pa s tako rešitvijo moje prošnje nisem mogel biti zadovoljen, in sem svoj podpis odklonil, me je poslušajoči uradnik vrget iz pisarne z besedami: »Marš ven!«

Take razmere so skrajno škandalozne in neznosne. Pri carinskem uradu mora priti do spremembe in trgovci morajo spremenbo pospešiti z enotnim odporom proti dosedanjim šikanam. To je častna zadeva vsakega poštenega trgovca, da se z vsemi in tudi najostrejšimi zakonitimi sredstvi upre tej samovolji in da zahteva, da se odstavijo uradniki, ki ne vrše svoje službe, kakor zahteva zakon. Kar pa se tiče draženja blaga, pa je ravno vlada glavni in po okolnosti tudi edini vzrok, ki ga pospešujejo njeni najvišji uradniki. Kar ne požre ogromna čarina in trošarina, k temu pa še ležarina in drugi stroški, to dovrši še ogabna korupcija. — Sledi podpis. — Uradništvo se popolnoma strinja s temi stvarnimi izjavami svojega dopisnika. Sicer pa je na dlani jasno, da je vlada glavni krivec sedanje strahovite draginje. In še ima žerjavščina tolikanj nesramne predrznosti, da trdi, češ, da pobija — draginjo!

Dnevne novice.

Mladinska svečanost pri Mali nedelji večerajšnje nedelje je vključ slabemu vremenu prav dobro uspela. Udeležba domačinov je bila velika. Poleg mnogobrojne mladine je bilo navzočih tudi mnogo mož in žen. Poslanec dr. Hohnjec je v cerkvenem govoru mladini predstavil in priporočil Kristusa kot središče mladinskega življenja. Na zborovanju, ki je nato bilo na prostoru pred cerkvijo, je dr. Hohnjec razpravljal o pomenu izobraževalnega dela med narodom, zlasti o mladinskih organizacijah, o temeljnih načelih mladinske vzgoje, kakor je med Slovenci zasnoval veliki slovenski škof Slomšek, in o pogubnosti centralizma, ki je rodil zle sadove ne samo na političnem in gospodarskem polju, marveč tudi na polju ljudske izobrazbe. Zbrana množica je govornikove besede sprejela z velikim odobravanjem. Tudi možje, ki so nekdanj v slepi veri sledili samostojnežem, so že uvideli, da je za nje prostor samo v krščanski ljudski stranki. Poštena mladina je z nami ali vsaj ni proti nam. Treba bo smotrenega organizatoričnega dela, da vso pošteno mladino zberemo okoli našega praporja. Lepa mladinska svečanost je bila zaključena s posvetitvijo cele župnije presvetemu Srcu Gospodovemu.

Oktoberski poduk, višji šolski svet in naše ujedinjeno učiteljsvo. Naš »preslavni« višji šolski svet je letos po temeljitem pretresu odredil, da se mora začeti letos tudi na deželi s podukom 1. oktobra. Kakor znano, so bile pri nas na Slov. Štajerskem do letos velike počitnice uravnane po krajevnih potrebah občin, da so lahko otroci pomagali staršem pri jesenskem delu. — Ljubljanski višji šolski svet, ki hoče biti bolj jugoslo-

vanski nego Pribečevič, je odpravil letos različnost počitnic in odredil, da se mora po deželi začeti s podukom 1. oktobra, sicer bodo padale kazni. Učitelji — seveda oni naprednega kova — so pozdravljali to naredbo višjega šolskega sveta in obsojali prof. Vesenjaka in našo »Stražo« kot nazadnjaško, ker je obsodila kot neizpeljiv oktoberski pouk. No, prišel je oktober, začeli so s poukom, a otrok ni — kazni ne koristijo nič — zahteve in potrebe ljudstva so močnejše kot abderiti pri višjem šolskem svetu. Mariborski »Tabor«, ki je pred meseci proslavljal oktoberski pouk, ga je sedaj že ostro obsodil v dveh člankih, v katerih poziva višji šolski svet, naj ukine oktoberski pouk in krene nazaj na staro pot velikih počitnic. S svojim balkanizmom glede velikih počitnic na deželi je dosegel višji šolski svet to, da je podaljšal počitnice od dveh na štiri mesece. Tako dela naš napredni višji šolski svet in naše nad vse napredno JDS učiteljsvo.

Zasilne šole na kmetih je vlada že začela odpravljati. Sedaj pridejo brzokone na vrsto vse ljudske šole na kmetih, ki imajo več ko en razred. Tako bomo kmalu izenačeni s Srbi vsaj v — kulturi. Dosedaj jih pač nismo mogli dohiteti. Ker je tudi naše vseučilišče v Ljubljani via facti obsojeno na smrt, bolnice pa delujejo samo še pri priprtih vratih, kjer krmlijo bolnike samo še s fižolom in čebulo, — torej ne bo dolgo, pa se bomo preselili na — Balkan. To se godi v času, ko bohotno raste korupcija in afere. Naša rešitev je edino in samo v avtonomiji.

Za naše revne dijake prosimo, in sicer večerjo. Za 46 dijakov iz raznih krajev Slovenije oskrbujejo vsak dan brezplačno večerjo. To stane veliko, pa potrebno je. Obračamo se za to do usmiljenih src za blagohotne prispevke. Svoje prijatelje in somišljenike prosimo prav prisrčno, da uredijo zbiranje za »Dijaško večerjo« od osebe do osebe. Prosimo posebno za krumpir in žito, pa tudi za druge reči. Ne pozabite revnih dijakov! Za odbor Dijaške večerje: Dr. Anton Jerovšek, ravnatelj Cirilove tiskarne.

Duhovniška tretjeredna skupščina ima v petek, dne 20. oktobra 1922 ob 5. uri zvečer mesečni shod v kapeli sv. Franciška pri baziliki Matere Milosti. Prosi se u-ljudno k polni udeležbi in vabi tudi č. gg. neude.

P. Filip Benicij.

Z ulice. Prvi policajdemokrat: »Razumem tvoje ogorčenje proti Žerjavu, dasi ga ne odobravam s stališča strankine discipline; toda Kukovcu pač nimaš kaj očitati«. — Drugi policajdemokrat: »Kukovcu zamerim samo njegovo — idijotstvo«.

Protest katoličanov iz Bačke. Posebna deputacija se je oglasila pri predsedništvu vlade in prosvetnem ministru za obširno spomenico pritožb proti krivicam, ki se godijo katoličanom v Bački. Med drugim se navaja, kako sicer nekateri šolski nadzorniki puščajo katoliške duhovnike v šolo poučevati krščanski nauk, da pa drugi šolski nadzorniki po večini katoliškim duhovnikom tega ne dopuščajo ter jim tako onemogočajo katenezo. Zahtevali so, naj se preklicne naredbe ministrstva prosvete, ki določa, da imajo vsa cerkvena imetja, gozde, njive, hiše in dohodke iz tega imetja upravljati šolski odbori za vzdrževanje šol. Oba, minister prosvete in min. predsednik Pašić, sta zagotovila, da bosta upravičene pritožbe upoštevala. — Znano je, koliko zaježejo Pašičeve in Pribečevičeve obljube! Režim mora pasti za vedno, pa bo konec teh in drugih krivic.

Merilo lojalnosti. Tako počasi postaja splošno znano, da se jugoslovanski socialisti štejejo med lojalne, vsi drugi opozicionarci pa med nelojalne in sumljive državljane. K temu prinaša dokaz in primer tudi »Beograjski Dnevnik« z objavo natančno navedenega akta iz ministrstva za notranje zadeve, oddelek za zaščito države. Ta oddelek je takole pisal prometnemu ministru: »Spira Mihajlovič je bil izvoljen za občinskega svetnika v Nisu na komunistični listi, po volitvah se je pa ločil od komunistov ter šel med socialiste. On je dober in lojalen državljani, zato bi se mu pa morala dati služba. Čast mi je dostaviti itd.« Ministrstvo prometa je ta akt poslalo direkciji državnih železnic in tako bo dober in lojalen državljani gotovo dobil službo. — Torej, ako želite, da vas policija smatra za dobrega in lojalnega državljana, potem idite med socialiste, pravi »Beograjski Dnevnik«.

Zapuščeno Sarajevo. Sarajevska »Pravda« piše: Sarajevo je v pravem smislu besede popolnoma zapuščeno. Vzdrževanju ulic se ne posveča prav nobena skrb. Nekaj ulic je že tako zanemarjenih, da ni mogoče skozi, tako n. pr. Gabelina ulica. Še slabše je s trotoarji in to z onimi od asfalta. Na vseh koncih in krajih so globoke jame, ki se pretvarjajo v jezerca, kakor hitro malo dežuje. Kakor je z ulicami, tako je tudi z razsvetljavo. Svetiljke ali ne gorijo, ali jih pa ni dovolj. Če mora občinstvo nositi težka občinska bremena, bi bila tudi občina dolžna skrbeti za to, kar ji spada.

Pokojninski zavod za nameščence v Ljubljani. V kratkem se vršijo volitve delegatov za občni zbor. Delegati se volijo po obveznih kandidatih listah (na uradnih obrazcih), kakor to predpisuje statut par. 25 in 26, objavljen v Uradnem listu. Volilni upravičenci so razdeljeni na pet strokovnih edinic: I. Denarni zavodi, II. trgovina in špedicija, III. rudarstvo in kovi-narstvo, IV. ostala industrija in obrt, V. vsi ostali poklici. Glas vsakega zavarovanca šteje za enega, glas vsakega službodajalca pa za toliko, kolikor ima službodajalec določenega dne zavarovanih nameščencev.

Izvršitev smrtnih obsodb v Srbiji. Po odredbi beograjskega kasacijskega sodišča so se začele te dni izvrševati smrtno obsodbe prvostopenih sodišč, katere je potrdilo kasacijsko sodišče. V torek minulega tedna je bilo ustreljenih v mejah stare Srbije 20 na smrt obsodjenih. Največ smrtnih obsodb je iz vranjskega in bi-

toljskega okraja. Smrtne obsodbe se vršijo naprej in jih bo vseh skupaj 200. Iz stare Srbije bode priromalo izvrševanje smrtnih obsodb tudi v Slovenijo.

Nekaj iz beograjske carinarnice. Po carinskih predpisih bi se morala prodati vsa roba, ki leži na carinarnici preko 15 dni nedvignjena. V magacinih beograjske carinarnice leži več nego 20 vagonov nedvignjenega blaga, ki se pa ne razprodaja. Na beograjski carinarni so blagovni zaboji, ki ležijo tamkaj en, dva, da, celo tri leta. Iz te zanikernosti nastaja nepregledna škoda državi in blagajni, ker roba leži in propada, skladišča so prenapolnjena in se ne morejo uporabljati za shrambo novega blaga. Generalna carinska direkcija pa se vočigled tej malomarnosti izgovarja, saj živimo v bogati zemlji, kdo bi se zmenil za malenkosti, kakor so blagovni zaboji!

Državni krediti za osuševanje malaričnih krajev. V borbi proti malariji je dalo ministrstvo za narodno zdravje kredit 90.000 D za osuševanje šabačke okolice in 100.000 D za osuševanje vlažnega barja v Makedoniji.

Kolonizacija južne Srbije se vrši, kakor dokazuje beograjska «Politika», brez programa in brez smeri. V Beogradu se prav malo brigajo za to važno vprašanje, še zemlja ni dodeljena za kolonizacijo. Oddeljenih je doslej samo 15.000 hektarjev, zemlje za naseljevanje bi pa bilo v bitoljskem okrožju 35, v bregališkem 20, v tikveškem 40, v kumanovskem 5, v skopljskem 25, v prizrenskem 15, v metohijskem 28, v kosovskem 24, v zvečanskem 21, v tetovskem 12 in v novopazarskem okraju 5 tisoč hektarjev. Ljudje, ki poznajo južno Srbijo, trdijo, da bi se lahko naselilo poldrugi milijon ljudi. Ker se oblasti ne brigajo, se sedaj niti toliko ni doseglo, da bi prebivalci vedeli, katero zemljišče je državno in katero je občinsko. Domačini so si prilastili kar je kdo hotel, neobdelanega zemljišča sploh ni nihče popisoval in o naseljencih se ne vodi nobena registratura ali knjiga.

Silne poplave v Sandžaku. Vsled silnih naliyov v zadnjih dneh so močno narastle reke, potoki in hudourniki po Sandžaku in poplavlili celotno sandžačko zemljo. Škoda je ogromna, ker je vse pod vodo. Za rešitev ljudi je bilo pripravljeno zadostno število vojaštva in orožništva. Reki Ibar in Morava še vedno naraščata vsled neprestanega dežja.

Tifus v Vojvodini. Po Vojvodini je začel razsajati tifus ali legar, bilo je mnogo žrtev zlasti, ko se je tej epidemiji pridružila še škrlatica. Sedaj pa poroča novosadski zdravstveni odsek, da epidemija zopet jenjava, novih slučajev ni več in upati je, da se ne bodo pojavili.

Uboj. Zagrebški «Hrvat» poroča, da je padel od ubilaške roke Franjo Dobrič, najuglednejši Hrvat bosanske Krajine. Pokojni je prednjačil pri delu na kulturno-vrskem in politično-gospodarskem polju, zato je bil pa osovražen od režimskih pristašev. Na domačem dvorišču ga je ustrelil finančni namestnik Jovo Pavličić. List pravi, da bi bilo že nujno potrebno, očistiti državne urade od razbojnikov, ker je padlo že toliko nedolžnih in poštenih hrvatskih glav v imenu «reda in mira».

Samomor. Znanе so topčiderske afere. Na posestvu bi se morala te dni vršiti preiskava na podlagi raznih pritožb proti upravi, upravitelj Milan Trpković se je pa poprej ustrelil. — V Čupriji v Srbiji se je pa v samostanu Rovnica obesil arhimandrit Teofil Stefanović.

Tast napadel zeta. V selu Dobanovci v okolici Zemunna se je vrnil 7. t. m. seljak Naum Radovanović zjutraj pijan na dom ter začel prepri s svojim tastom, ki je že star 86 let. Radovanović je sploh imel navado, da se je prepiral s tastom in to osobito tedaj, kadar je bil pijan. Starec je bil telesno preslab, da bi se ubranil pijani surovini in se je odločil, da bo zeta ubil, kakor hitro se bo ta zopet vrnil pijan domov in zaspal. In res, Radovanović je prišel domov 7. t. m. pijan in po prepiru s starcem je krog 10. ure predpoldan zaspal. Tast je vzel sekiro in udaril zeta po glavi, po prsih in lednjah. A orjaški Radovanović je koj po prvih udarcih skočil pokoncu, prevrnil starca in nato se je že onesvestil. Starca so zaprli, zeta pa odpravili v zemunsko bolnico, kjer bo menda okreval.

Strela ga je vzbudila iz smrtnega spanja. V Gornjem Lapacu na Hrvatskem se je zgodil te dni ta le redki slučaj: Neki Mane Lukič, star 40 let je radi boleznih umrl ob 4. uri popoldne in so ga po navadi položili na mrtvaški oder. Na večer se je zbralo krog mrtveca veliko sosedov, da običajno pri njem bedijo in ga čuvajo. Ravno isto noč pa je tamkaj zelo grmelno in bliskalo. Okoli 11. ure ponoči je naenkrat urezalo v kočo, kjer je ležal mrtvi Lukič na odru. Vsled udarca strele so vsi pobegnili iz koče, a videč, da strela ni zanetila požara, ampak samo poškodovala vogel kočure, so se vrnili nazaj v bajto, a kaj so videli Mrtvec je oživel, se dvignil na odru in gledal ves začuden krog sebe Njegovi čuvaji so menili pri pogledu na oživelega, da je zlezel vanj sam zlodej in so že hoteli nanj navaliti z vilami in sekiro, a mrtvec jih lepo nagovori: «Pustite me v miru, da se malo odpočijem!» Hrabrejši so odvrgli orožje, mu pomagali z odra in ga spravili v postelj na odpočitek. Vsi so bili veseli nad tem, da o lahko drugega dne mesto pogrebne sedmine, obhajati vstajenje. Zapustili so kočo z vzklikom: Naj še kedo poreče, da ni Bogal!

Svojega očeta je ubil v prepiru s sekiro dne 3. t. m. neki Mile Sazič iz Čezalja — okraj Slatina.

Visoka kazen. Financijske oblasti so prijele na meji proti Madžarski dva nevarna tihotapca, necega Ignacija Polaka in Antona Hoven, ki sta tihotapila na debelo nekočkovane igralne karte. Po carinskih zakonih sta bila kaznovana na 6.000.000 dinarjev.

O razbojniških tolpah, ki so se razpasle po Hercegovini prihajajo poročila. V Hercegovini so poskusili tolovaji z napadom na osebni vlak pri Glavski. Oblasti so bile o napadu pravočasno obveščene in je zastražilo progo vojaštvo. Razbojniki pa niso napadli zastraženega osebnega vlaka, ampak tovrstnega, ker so ga zamenjali z osebnim. Orožniki in vojaki so odbili napad.

Katoliško dijaštvo! Mislili smo, da bi zopet izdajali lastno glasilo in nadaljevali tradicijo «Zore» — pa gmotno nismo bili v stanju. Lagati pa, da nimamo nič, da so pomrle vse naše sile — nismo smeli. Zato smo — zanašajoč se na zavednost in ponos naših vrst — s trudom in žrtvami izdajali «Almanah kat. dijaštva za leto 1922». Tudi tega ne bi zmogli, da nam niso priskočili na pomoč velikodušni dobrotniki. Zato je cena okusno opremljeni knjigi, obsegajoči 100 strani Dominsvetovega formata, tako izredno nizka: 19 dinarjev. Brez podpore in da nismo imeli pred očmi ubožnost našega dijaštva, kakor tudi intelgence, bi bila ta cena brez ogromnega rizika izključena. Zavedajte se tega! Bodite ponosni, da je bilo ravno katoliško dijaštvo tisto, ki je dalo tako svež znak življenja! Agitirajte! Organizirajte! Poslijte nam nemudoma številne naročnike! Vsak katoliški dijak — naročnik «Almanaha»! Katoliška intelgencia, ne pozabi nas! Naroča se: Upravištvo «Almanah» — «Danica» — Akad. dom — Miklošičeva cesta 5. — Ljubljana. (Denar pošljete po priloženi položnici!)

Iz Maribora.

MARIBORSKI OBČINSKI SVET.

Seja občinskega sveta se je nadaljevala v petek, dne 13. oktobra, zvečer. Seje sta se udeležila nova obč. svetnika gg. Ivan Lorber (SLS) in Franjo Bureš (JDS). G. župan ni smatral za potrebno, pozdraviti nova obč. svetnika. Taki zahteva, da če nova člana tudi ne pripadata socialni demokraciji, vendar bi bila županova dolžnost, da bi ju pozdravil in predstavil občinskemu svetu.

G. župan naznanja, da pride kot prvi na vrsto uradni predlog, da se upelje posebna užitnina za vse blago, ki se prinese ali pripelje v mesto. S temi dohodki bi se naj krili izvanredni izdatki mestne občine.

K besedi se oglasi mestni svetnik Žebot, ki izjavlja: Opažamo, da se g. župan ne drži opravičnika mestnega sveta in ne občinskih statutov. Nenujne in neprerušane zadeve hoče spraviti kratkim potom v plenum občinskega sveta skozi. To je nepravilno in nesolidno postopanje. Le izvanredno nujne zadeve se smejo kratkim potom spraviti v plenum brez predposvetovanja v odsekih. Predlogi dalekosežne važnosti pa se morajo prej razpravljati v odsekih. Čemu je občinski svet razdeljen v odseke? Samo zategadelj, da se o tako dalekosežnih predlogih, kakor je današnji, v odsekih temeljito razpravlja in izda potrebno poročilo. Nadalje opažamo, da v zadnjem času spravlja g. župan pred plenum stvari, katere so sicer pasirale odseke, a se o njih ni razpravljalo, ker niso bili sklepni. Stranka (JSDS), ki ima župana, ne skrbi za kvorum. In posamezni načelniki in referenti na lastno pest spravljajo v plenum obč. sveta predloge, ki so dalekosežnega pomena. V naglici se marsikaj sklene, o čemer se bomo pozneje kesali. Tako postopanje je tudi protivno pravilniku. Radi tega v imenu kluba SLS ugovarjam proti takemu bagateliziranju in površnosti, ki je nastala pri predsedniški mizi na magistratu. Danes n. pr. namestajo referenti nekaterih odsekov spraviti v razpravo predloge, o katerih se v odsekih ni razpravljalo in ki niso nujni. Mi odklanjamo vsako soodgovornost glede teh sklepov! Stavim v imenu kluba SLS konkretni predlog, da se predlog, ki ga je prečital g. župan, stavi z dnevnega reda in se odda v pretres tozadavnemu odseku. Ravno tako se morajo vrniti odsekom vse zadeve, ki jih nameravajo referenti odsekov danes spraviti v razpravo.

Za Žebotom so še govorili: dr. Sernec, župan, Bahun, Slanovec in dr. Jerovšek. Vsi trije socialni demokrati so se spravili nad Žebota, a končno je vendar bil Žebotov predlog sprejet z dodatnim predlogom dr. Jerovška, da se o nujnih zadevah razpravlja že prihodnji teden.

Na vrsto je prišla prošnja mestnih uslužbencev za povišanje plač v iznosu 50 odstotkov. Govorili so: gg. Weixl, dr. Jerovšek, dr. Rostohar in Bahun. Župan je izjavil, da ako ne bo kritja, mora on vsak sklep za povišanje plač sistirati. Dr. Jerovšek povdarja v imenu SLS, da smo tudi mi za to, da se mestnim uslužbencem da toliko, da bodo mogli živeti, a mora se najti poprej kritje in morajo priti v poštev tudi uslužbenci vseh mestnih podjetij. Sklenilo se je začasno s 15. oktobrom mestnim uslužbencem izplačati a konto zvišanja delno zboljšanje.

Načelnik električnega in plinarniškega odseka g. Veronek (SLS) poroča o sklepih odseka, da se zviša cena plinu na 8 K in o nekaterih spremembah v plinarni.

Referent finančno-gospodarskega odseka Kohlbessen poroča: Tarifa za fekalije se zviša na 55 D za voz, Krčevini se zviša tarifa za vodo na poldrugi D, tržne pristojbine se zvišajo na: 1 voz repe, zelja na 20 K, 1 hl mošta, krompirja na 4 K, 1 voz rib na 40 K, 1 hl žita 4 K, 1 hl jesiha 4 K, 1 l olja 2 K, 1 l smetane 2 K, 10 komadov jaje 2 K, 1 kg surovega masla 2 K, 1 kg špeha 2 K, 1 kg sira 2 K, med 2 K, koš sadja 8 K, zelenjave 4 K, «rola» špeha 8 K, svinjsko meso 20 K 8 K, cel prašič 8 K, 1 m drv 8 K. — Dr. Sernec predlaga, da se za voz sena zahteva 40 K in za «rola» špeha 16 K.

Nov davek se je sklenil na predlog soc. demokratskega kluba in sicer 5 odstotkov na plačilne listke v gostilnah. Oproščeni bodo tega davka taki, ki so naročeni na hrano v gostilnah, uradniki in delavci.

Ob pol 11. uri po noči prekine župan sejo, ki se

nadaljuje prihodnji petek ob 7. uri zvečer. Naznanja, da pridejo na dnevni red važne točke, n. pr. mestni davek na stanovanja itd.

Policijski cenzor je v veliki nevarnosti, da se zameri Pašiču, ker toliko brani princa Jurija z zaplenjevanjem listov. Nas je že parkrat zaplenil, v soboto je bila pa «Volksstimme» na vrsti, ker je prinesla iz «Arbeiter Zeitung» notico, ki se ne izraža baš laskavo o princu. Po beograjskih listih se piše o princu Jurjevi zadevi popolnoma prosto in radikalni listi zlasti Pašičeva «Tribuna» ga tako hudo napada, da je vse to, kar se piše tu pri nas, pravo božanje proti udarcem z gorjajo, katero sam Pašič namaka. Čeden svet, čudna služinčad režima, kar eden goji, neti, podpira, to drugi prepevujejo!

Podsrešna stanovanja. Starim Mariborčanom je bilo nekaj odurnega le misliti na stanovanja na podstrešjih. Ni jim bilo odurno se potikati in gnetiti po zatohlih prostorih na dvoriščih, v ozkih ulicah, brez pravega zraka in dnevnega svetlobe. Se v najnovejših hišah nahajamo stanovanja celo zdolej pod hišami, ampak gor na podstrešje, ne, to pa ne. Skoro vsa podstrešja mariborskih hiš so zgrajena silno potratno. — Masivno in veliko odveč tramovja, preprega obširne prostore, katere se izrablja pozimi za sušenje perila, sicer pa za shranjevanje razne ropotije, med katero gnezdiijo podgane in miši. Kdor danes pregleda te potratne, obširne, ekonomično neizrabljene podstrešne prostore; kdor pregleda, po kakšnih beznicah prebivajo danes po 6—10 oseb broječe družine pod isto streho; kdor sliši in vidi dan na dan takozvane stanovanjske skandale, temu se zdi naravnost kot zločin, da samo radi nemarnosti in brezbrčnosti v Mariboru sploh obstoja stanovanjska beda. Res je, da so sivočasi delali ponekod taka podstrešna stanovanja, da so se jih ljudje raje izogibali. Brez pravih oken, brez pravega stropa, pozimi mrzla, poletu vroča. Moderna arhitektura je odpravila strah pred podstrešnimi stanovanji in takih stanovanj v prvotni obliki sploh ne pozna več. Današnja podstrešna stanovanja so ravno tako dobra in udobna, kakor so bila dosedaj v zadnjem nadstropju, morda so nekoliko nižja in tam, kjer se uporablja stara streha brez adaptacij, ob straneh tudi vpognjena, kar pa je za stanovanje brezpomembno. Zagreb je bil menda prvi, ki je moderniziral podstrešna stanovanja in žnjimi prenovil tudi mesto. Izginile so že skoro pritlične in enonadstropne hiše, z nadzidavo novih nadstropij in mansard so se prelevile v moderne, večnadstropne stavbe. Ni pa neobhodno potrebno pridobiti modernih podstrešnih stanovanj samo potom nadzidave novih nadstropij. V Mariboru imamo vse polno takih hiš, katerih podstrešja se dajo brez vsake druge prezidave tudi še zdaj in preko zime preurediti v udobna stanovanja. Prvi vzgled za gradbo takih stanovanj nam je dala trvdka Durjava v Gregorčičevi ulici, kjer ravno te dni vkljub dežju tržaški stavbenik g. Živec, po odstranitvi nepotrebnega tramovja preureja doslej neizrabljene prostore v čedna stanovanja. To je za Maribor tudi čez zimo najhitrejši in najcenejši sistem, ki nas reši saj najhujše stanovanjske bede, ako se ga v večjem obsegu takoj poprimemo. Več izveste v pisarni Mar-Stana.

Razstava modernih gradbenih načrtov. Razstava modernih gradbenih načrtov, raznih novih praktičnih sistemov, za zgradbo poceni malih stanovanj, se je po zaključku obrtne razstave prenesla v pisarno Gradbene akcije, oddelek Mar-Stan. Med tem se je že izdatno izpopolnila, med drugim tudi z načrtom in slikami novih, že v delu se nahajajočih, ali še le projektiranih zgradb v Mariboru. Te razstave so se dosedaj udeležile (z novimi načrti) gradbeno podjetje Kiffmann, Jugoslovansko inženirsko podjetje, g. Glaser, Accetto in dr. Gospod inženir Accetto je prispeval poleg načrta za prezidavo hiše Centralne banke (sistem Mar-Stan) tudi zanimive načrte štedljivega zidovja «Breier» (mestnega stavbenika v Ljubljani), katerega sistem jamči za 60—65 odstot. cenejšo in hitrejšo zgradbo stanovanj, lokalov itd. Zeleti je, da se te razstave s prispevki udeležijo vsi domači stavbeniki (tudi gg. inženirji in arhitekti), ki dozdaj še niso ničesar zastavili. Razstava v pisarni Mar-Stana, Rotovski trg 1, je vsakomur brezplačno na ogled med uradnimi urami in ima namen, občinstvo seznaniti z najnovejšimi gradbenimi načrti, oziroma sistemi.

Javna prošnja. Podpisani urad je vsled nezdravih uradnih prostorov v skrajno težkem položaju in ako ne bo našel novih lokalov, je ob enem v nevarnosti, da bo moral prenehati z uradovanjem, kar bi bilo na škodo vsej javnosti, zlasti pa najbednejšim, brezposelnemu delavstvu. Zato prosimo, da nam naj vsakdo prijavi, če ve za kakšne primerne uradne prostore (tri sobe v pritličju, v sredini mesta), ki bi bili na razpolago proti primerni odkupnini. Zadeva je zelo nujna in pereča, zato prosimo hitre pomoči! — Državna borza dela v Mariboru, Stolna ulica št. 4.

Pobrežje pri Mariboru. V naši občini se nahajajo razne gramoznice, iz katerih se izvaja gramoz ali prodec k stavbam po največ v mesto. Veliko tega materiala izvažata trvdka Franz in sinovi, paromlin v Melju, da pozida pogoreli mlin. Prevažata se ta gramoz v težkih tovornih avtomobilih. To je pač pravi blagoslov za občinske in okrajno cestol! Prve izgledajo, da se Bogu smili! Posebno Gozdna ulica, ki pelje od gramoznice Riedl na okrajno cesto, je v takem stanju, da je škandal! Ta ulica ni bila napravljena za težke avtomobile, ampak za domače potrebe. Težka kolesa teh novodobnih velikanov so zarezala take jame v cesti, da se posebno sedaj ob deževnem vremenu lahko vozi s čolnom po ulici. V petek se je kmalu zgodila nesreča. Pri vozu,

naloženem z drvami, se je vsled teh jam odlomila ročica in drva so kmalu pogrebila posestnika pod sebe. — Malo boljše zgleda tudi Nasipna ulica, kjer vozi tudi trdka Kiffmann svoj prodec v mesto. Ali ni res nobenega sredstva, da bi se prisililo te milijonarje, da popravijo napravljeno škodo? To mi prizadeti občani in posestniki zahtevamo, ker te ceste so se napravile z našim denarjem za nas, ne pa za mariborske velekapitaliste! Torej na dan s popravilom, pa še predno bo zima!

GLADIATORJI.

(159. nadaljevanje.)

Kar prinese nočni vetrič sem gori iz rimskega tabora mehki glas bojne trobente. Straže so se menjavale in centurioni, vsak pri svojem oddelku, so nastopili obhod k postojankam.

Tudi nesrečni blaznež je čul glas trobente. Skočil je na noge, z glavo v zatilniku, mišice napete za skok, kakor divja žival, ko začuje prvi glas lovskih psov. Divje je pogledal krog sebe — in opazil Mariamno, stoječo v polnem mesečnem svitu komaj par korakov za seboj.

V strahotnem, blaznem veselju je zatulil in planil proti njej —

Groza jo je prevzela, obrnila se je in bežala, kar so jo noge nesle —

Nazaj v hišo ni smela, po vrtu se je obrnila in bežala po gladki trati na življenje in smrt, z blaznežem trdo za petami.

Slišala je njegovo naglo sapo, včasih se ji je celo zdelo, da čuti njen vroči dihanje na zatilniku. Na bežeči senci je opazila, da jej je bil skoraj že čisto blizu. In tedaj je planila hitreje v obupnem strahu in ušla njegovim rokam, ki so jo že hotele zagrabiti.

Nizek zid, ki je ločil očetov vrt od sosedovega, ji je stopil na pot. Skočila je čezenj, sama ni vedela kako, in je hotela proti odprtim vratom, ki jih je zagledala pred seboj, v nadi, da pride na ulico.

Čula je, kako je z mogočnim skokom planil za njo, kako so njegove noge udarjale ob tla in kmalu spet bile trdo za njo. Neznana groza jo je popadla, moči so ji pešale, čutila je, da dolgo ne bode vzdržala divje gonje.

Sedaj je bila pri vratih, smuknila je skozi nje, par korakov pred zasledovalcem, — na ulici je bila.

Pred seboj v luninem svitu je opazila dve človeški postavi, proti njima je hitela, da ju prosi pomoči.

Pa strah je še ni toliko prevzel, da bi se bila vrgla neprevidno novi, še večji nevarnosti v naročje.

Ko se je približala postavama, je z grozo opazila, da je ena izmed njih — gobava. Mesec je jasno in svetlo obseval belo, blestečo se kožo. Na čelu, na vratu, na bradi in na laseh, na golih rokah in prsih — povsod so se širili beli madeži in razjedali kožo in meso. Smrt bi pomenilo zanj, če bi se ga dotaknila, in četudi le samo za obleko, — ne, še hujša usoda ko smrt bi jo zadela, ker ločiti bi se morala od ljudi in od vsake človeške pomoči —

Na golem kamenju ulice se je gobavi suval in ruval za oglodano kost z močnim, mladim človekom, ki ga je skoraj že obvladal in ki ga je glad pognal v gotovost strašne usode. Na kosti gotovo ni bilo koščeka mesa več, pa iztrgal jo je gobavemu in jo glodal z živinskim zadovoljnim renčanjem.

Tesneje si je Mariamna nabrala obleko krog telesa, da se obvaruje pogubnega dotika z nesrečnežem. Pohitela je mimo. Vkljub strahu in grozoti ji je krvavelo srce pri pogledu na trpljenje njenih sorjakov.

Njenega blaznega zasledovalca je za trenutek zamotil prepirajoči se par in Mariamna se mu je srečno umaknila v stran in se je skrila v ozko vežo bližnje hiše. V najtemnejši kot se je stisnila in odleglo ji je, ko je čula njegove korake hiteti mimo hiše po ulici.

XII.

Gorje Jeruzalemu —!

Pogum se je vrnil Mariamni že prej ko telesna moč. Komaj je minila neposredna nevarnost, že je vrgla v stran vse misli na osebno varnost in je edino preudarjala, kako bi rešila moža, ki ga je ljubila.

Predvsem je morala skrbeti, da oče ne opazi njene odsotnosti. Računala je, da bo v svoji veliki utrujenosti spal vsaj nekaj ur. Tudi služinčad je bila zdelana od gladi in bedenja. Ni bilo verjetno, da bi se kdo zbudil pred jutrom, in imela je torej še časa dovolj, da izvede svoj načrt.

Ob tej pozni nočni uri se ni mogla vrniti na vrt drugod kot po poti, koder je bežala. Vrata na ulico so bila gotovo zaprta in če bi bila koga zbudila, bi morala povedati, kje je bila —

Oglejte si trgovino z mešanim blagom
Franc Starčič, Maribor
Vetrinjska ulica 15

tam dobite sveže došlo blago kakor:
sukno, hlače, barhente, platno, odeje, predpasnike,
hlače, srajce in zimsko perilo po nizki ceni.

Ravnotam se Vam nudi vse vrste špecerijsko blago
po znatno znižanih cenah. 2-2 482

Vsak dan sveže surovo maslo

fino garniran liptavski sir, sir, smetano, mleko, namizno sadje, jajca, razne delikatese, zelenjavo, sveže pecivo, izborna vina v steklenicah, sladek hrušovec in jabolčnico priporoča po najnižjih cenah

Fanika Jakolič - Maribor
Jenkova ulica 6 (Schwarzgasse). 3-4 467

Mislila je torej nazaj na ulice in pota, po katerih je prišla. Mesto je prav dobro poznala — Judje so puščali ženskam mnogo večjo svobodo ko njihovi vzhodni sosede — in sklenila je, da naredi velik ovinek, če bi jej kdo sledil, in da se vrne preko vrtov nazaj k vodnjaku.

Premišljevanje jo je pomirilo in jo zamotilo, da ni mislila na svoj nevarni položaj, — sama v tuji hiši in na ulicah, polnih grozote, polnih oboroženih čet in divjih, drznih ljudi —

Zagrnila si je lice s pajčolanom in se pripravila, da stopi iz svojega skrivališča, — ko jo požene nazaj odmev številnih korakov in zvenket orožja.

Kaj bi se zgodilo, če bi jo prišleci — najbrž vojaki — opazili, na to si še misliti ni upala. Naglo je stopila nazaj in se še globlje skrila v vežo.

Oči so se ji navadile na temo in boječe je gledala in tipala krog sebe, da bi si zagotovila varno skrivališče pred morebitnimi nasilneži.

Stavba je bila nizka in nepravilno zidana. Pritličje je bilo kedar služilo kot shramba za poljske pridelke, morebiti tudi kot hlev za tovarno živino in ovce. Niti drobtinice kekega odpadka pa ni bilo več najti na suhih prstenih tleh, jasli so še sicer stale ob steni, pa o vrveh ali usnju ni bilo sledu, vse so pojedli in zgrizli gladni ljudje —

Lesene stopnice z izrezljano ograjo so peljale iz pritličja v gornje dele hiše. Sobe so bile skrbno zaprte, le pri enih vratih je skozi špranje sijala svetloba, znamenje, da stanovanje ni bilo zapuščeno. Ljudje srednjega, pa obubožanega stanu so najbrž tu stanovali, stanu, ki je največ trpel v dobi lakote in pomanjkanja, ker ni imel bogastva višjih stanov in ker se je izogibal obupnih sredstev nižjih slojev.

Lahni koraki so stopali po sobi nad Mariamno in zapeljiv duh kakor od pečenega mesa je preveval vso hišo. Po mirnih stopinjah in po šuštenju obleke je spoznala, da je bil edini prebivalec hiše ženska.

* Jožef Flavij, judovski zgodovinar, pripoveduje, da so obleganci jedli stare čevlje, usnjate pasove, gnilo slamo in celo — živalske odpadke. De bello Jud. 6. 3.

Za trenutek ji je prišla želja, da bi jo zaprosila za okrepčujoč grizljaj, — pa vedela je, da bi jej prošnja jezo odbila. Zardela je, ko je pomislila, kako se je s koščkom kruha skoparilo v teh gladnih časih celo v hiši njenega bogatega očeta in otožno se je spomnila časa, ko so se gnetle trope lačnih sosedov pred domačimi vrati, kadar so klali ovce in vole ter gostili obiske —

»Naša pokora!« je premišljevala, gledajoč bedo svojega ljudstva v luči nove vere. »Mora že tako biti, trpljenje nas mora očistiti, da se rešimo vsaj večnega pogubljenja. Gorje je zadelo moje sorodnike in hišo očetovo! Kdo sem jaz, da bi naj ne bila deležna trpljenja, ki ga morajo nositi vsi drugi!«

In trdo se je obrnila v stran v čistem in svetem zatajevanju in sklenila je, da rajši slabotna in lačna poišče sovražnika v njegovem taboru, ko pa da bi skušala otesti s svojih ramen breme, ki je tlačilo vse njene rojake.

In ni bilo dolgo, da si je bila hvaležna za svoje zatajevanje!

Iznova je hotela stopiti na ulico, pa gorje, — oborožena tolpa se je ustavila neposredno pred vrati. Spet je morala nazaj v temno vežo in v strahu in trepetu je čakala, kaj bo.

Tudi vojake je ustavil pred hišo duh pečenega mesa.

Lačni in drzni obupneži vseh strank so se zbirali v oboroženih tolpah in se klatili po ulicah nesrečnega mesta ter stikali, kje bi se dalo kaj ukratsi ali ugrabiti za pod zob, in nič jim ni bilo za to, če so si tudi siloma vzeli, ako so našli kak košček hrane. Zlata in srebra in mehkih oblek si niso izbirali, vina so imeli dovolj, da so se razvneli in upijani, ako so hoteli, le živeža jim je manjkalo in tega so strastno in brezobzirno iskali.

»Jo že imam!« je kričnil eden izmed njih, ko so se ustavili pred hišo, in je udaril s pestjo po vratih, da je odmevalo. »Noben mološki pes nima tako dobrega nosu ko jaz! Tule se bo nekaj dobilo, prijatelji, povem vam! Prav za nas se kuha! Čudno bi bilo, če bi lačni šli nočjo na obzidje!«

(Dalje prihodnjic.)

Zadružna gospodarska banka d. d.

Podružnica v Mariboru.

581

Začasno: Koroška cesta 1/1 — Telefon 311 — Brzjavni: Gospobanka.

Centrala: Ljubljana. Podružnice: Bjakov, Sarajevo, Sombor, Split, Šibenik. Ekspozitura: Bled.

Interesna skupnost s Sveopčo Zanatlijsko banko d. d. v Zagrebu in njeno podružnico v Karlovcu in Gospodarsko banko d. d. v Novem Sadu.

Kapital in rezerve skupno z afilijacijami čez K 50.000.000.—.

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, kupuje in prodaja tuje valute in devize, sprejema vloge v tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne in borzne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Pooblaščen prodajalec srečk državne razredne loterije.

Lepi bukovi hlodi

brez grč se kupijo. Ponudbe na tovarno pohištva Kobližek Poličane. 1-2 485

Denarja ni!

Draginja je velika, zaslužek pa majhen. Kdor hoče z malim trudom gotovo do 200 K na dan zaslužiti, naj pošlje svoj natančen naslov in znamko za odgovor. 2-10 477

Josip Batič, Litija 32

Razširjajte
Stražo!

Poljedelci!

FIŽOL

- črešnjavec -
(Wachtelbohnen) Cocc

kupi vsako množino in plača najvišje cene

Hmelak in drug
Maribor, Slomškov trg 6.
5-460

Prvovrst. umetna
GNOJILA

dobavlja najceneje veletrgovna

Vinko Vabič, Žalec, Sloven.

Jamstvo za vsebino!

Jamstvo za vsebino!

Vse vrste v zalogi:

18 odstot. Trnomošovo žlindro, 40—42 odstot. kalijevo sol, 18—20 odstot. kostni superfosfat, 15 odstot. rudninski superfosfat, 15—17 odstot. apneni dušik.